

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14
Pe o lună . . . 240

Număr de Duminică:
Pe un an . . . 5 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Număr de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de
schis costă fiecare șir 20 fl.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Program, principii și personalități.

Când toate mijloacele împotriva noastră au fost puse la contribuție și în arsenalul de combatere n'au mai rămas arme neîntrebuțate, nici denunțări fantastice, nici instigațiuni fără suflet, s'au găsit câțiva răuvoitori ai acestui ziar să se mărginească la o singură învinuire, cu aparență de obiectivitate. Unul din foștii noștri deputați, a cărui cumpăt și tact l-am admirat odinioară și un profesor de istorie din Regat, care, fie vremea bună sau rea, caută mereu să ne proslăvească cu sfaturile d-sale, au găsit un singur și mare cusur discuțiilor noastre și anume faptul, că nu prezentăm în ele un capital nou de idei și un program nou de acțiune politică. S'ar părea deci, că ei au văzut în mișcarea, produsă de atitudinea noastră, mai mult o serie de chestiuni personale și de vrăjmășii dela om la om și nu o pornire, izvoenită de dragul cauzei românești, la îndreptarea căreia avem cu toții aceeași îndreptățire.

Mărturisim că nu sântem noi de vină, dacă s'a format în convingerea adversarilor noștri această greșită judecată. Noi ne credem scrisul nostru destul de limpede, ca să nu poată fi răstălmăcit. Cu obiceiul de astăzi însă,

de a-ți întemeia orice acuză pe generalități și de a-ți formula o părere asupra unui ziar, cetindu-l numai la suprafață, nu e mirare că întâlnim asemenea rătăcirii în opinia publică. Când se pronunță de pildă o osândă numai pe baza unei frânturi de propoziție și cu omiterea de cuvinte în text, vă puteți închipui ce sisteme puțin inteligente de a ceti și a aprecia s'au introdus la noi.

Numai astfel putem înțelege și învinuirea ciudată, că tinerii sau bătrânii, cari au încuviințat cu plăcere o serie de propuneri și de reflexiuni, făcute în acest ziar, n'ar avea un program nou de principii, dacă seria de neprieteni își luau osteneala să se pătrundă mai normal de scrisul nostru, le era atât de ușor să vadă, că nimeni dintre noi nu avea de gând să organizeze astfel de fracțiuni, cari să schimbe bazele principiare ale politicii preconizate de conferențele noastre. O primenire, sau o schimbare de oameni, nu înseamnă totdeauna și o schimbare de program. Dacă știm, programul nostru național este destul de vast și de încărcat de probleme, pentruca să ne ajungă încă pentru decenii înainte și nu înțelegem ce idei originale (poate *ceainările?*) ar mai fi putut adăuga luptătorii mai tineri, pentruca să încarce cu vârf acest saturat, dar vai! platonice program de acțiune.

Ceea ce însă am cerut și eram în drept a o face, pe cum ușor se putea vedea cu convenita bunăcuviință, a fost cu totul altceva, a fost înainte de toate dorința, ca acest program să iasă odată din cadrele lui platonice și ideile ce le cuprinde să porniască odată să circule, ca să nu rămână literă moartă. Căci desideratele pot fi cât de multe și ideile, fixate în bronz de alții înaintea noastră pot fi cât de grandioase, dacă nu e mișcare pentru înlăturarea lor, sau dacă mișcarea aceasta este nehotărâtă, îndoielnică, înseamnă că le lăsăm în păraginire. Să ne ierte ori și cine. Dar clipa era strigătoare. Slăbiciunea organismului nostru politic dovedită de toată lumea. Situația mai încurcată ca ori când și, în aceasta desorientare, adversarul dela putere intră cu fanfara biruitoare în toate citadelele noastre; instituțiile cad; caracterele se fac mlădioase; prietenii cercați ne părăsesc și ne tradează; iar periferiile se contopesc cu rasa stăpânitoare în stat. Cum? Nu era și de-a face un semn de întorsătură mai simț în stare, să se retragă și să cheme într'ajutor forțele ce se ridică în toate părțile? Nu era legitimă starea asta a noastră de nemulțumire pentru o situație atât de plină de răspunderi și nu era oricare organ românesc dela noi în dreptul său să ceară mai mult nerv în acțiunile no-

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA".

Luni seara.

VESITORII.

De Al. Ciura.

III.

Adevărații vestitori sânt copiii cu steaua, colindătorii din ajunul sfinteii seri.

Din depărtarea veacurilor multe, un reflex slăbit de mai răzbate abia până la noi, cari avem pretenția de a reprezenta veacul luminii.

Cât de mult s'a străduiț bietul reflex pornit din staulul Vitileemului, până să poată răzbi prin atâtea și atâtea curente, cari toate i-au absorbit câte ceva din intenzitatea luminii! Azi el ne sosește ca o solie din alte lumi, ca un miraj, în care filozofii nu se mai încred, și nu se prostern să-i mai aducă daruri: aur, smirnă și tămâie!

Și cu toată această aparență de scepticism, sufletele se înmoale ca ceara în fața căldurii acestei sărbători. În un colț uitat al sufletului — un colț uitat și prăfuit — se deslușește, ca prin farmec, amintirea zilelor de aur a credinței. Micii Voltaire-i și Irozi intelectuali își iau tălpășița, în fața acestei difuziuni de transcendențială lumină.

Epoca de aur a păgânilor, revine în formă nouă, în ediție revăzută și amplificată.

Stăpânitorii împietriți ai tezaurilor — beati possidentes! — își amintesc cu acest sărbătoreț prilej, de zilele de muncă și mizerie, și aruncă și ei câteva fărâme dela bogata lor masă pentru cei mici și desmoșteniți, cari nu cunosc decât greul și osânda vieții.

Femei frumoase trec, foșnind din mătăsurii, din casă în casă, adunând obolul contribuției pentru acei mititei săraci, de cari îngerul își va uita, poate, în seara de obștească veselie...

Dragostea aceasta pentru cei săraci și umiliți se revarsă în cercuri din ce în ce mai largi, până departe în spitale, orfeline și ospicii. Trebuie să aibă cu toții, în seara aceea sfântă un moment de înălțare sufletească, din care să scoată însuflețire și încredere pentru viitorul nesigur și întunecat!

Colindătorii cu glasurile argintate, cu fețele îmbujorate de frig, sânt preluđuul acestor zile de înaltă sărbătoare.

Vezi steaua lor strălucind în complexul hărții vopsite, cu lanțuri de hărții aurite, cu clinchetul de zurgalăi sau clopoțele.

Ascultă glasul lor înduioșat și te pierzi în trecutul legendar:

Mă luai, luai
Pe din sus de rai
Cu secerea n'brău
La holdă de grâu.
Jos mă d'aplecăi
Mănunche să-mi tai,
Și-o floare-mi aflai,
O floare din rai.

De jos o luai,
De colb o suflai.
În sân o băgai.
Și eu am gândit
Că nime nu mă vede.
M'o văzut, văzut
Păcurar de munte.
Aia cu oi multe.
Cât ce m'a văzut
L'a mine-o venit
Și n'brațe m'o strîns
Friguri m'or cuprins;
Friguri cu durere
Moarte fără vreme.
Maica se luară
Peste delurele
După lecurile.
— Ntoarnă, maică, ntoarnă!
Că apele-s mari
Și satele-s rari —
Și apele-s late
Satele-s departe!

Apoi alta amintindu-ți pe Eminescu:

— Ce te legini, măi bradule;
Și cu rînd și fără rînd,
Cu crengile la pământ?
— Da' cum nu m'oi legăna,
Că mie mi-se găta:
Vin trei meșteri
Din trei târguri
Cu trei feluri de săcuri,
Să mă taie
Tot fătaie,
Să mă ncarce pe trei cară

stre publice și o accentuare mai plastică a energiei noastre naționale?

Așa dar nu idei nouă, nici programe bombastice am cerut noi dar am propus măsuri urgente pentru o tactică vioaie, am râvnit la o mișcare cu oameni mai viguroși, în care să se afirme întreaga valoare politică a neamului nostru, acum când această valoare începe să fie cântărită și de alții și când felurite propuneri ne găsec așa de puțin pregătiți.

Asupra îndemnelor ce ne-a determinat în acțiunea noastră de-a electriza rîndurile luptătoare sântem deci cu conștiința deplin împăcată! Rămâne însă să lămurim chestiunea personalităților, o chestiune fatal legată de orice polemică, căci adeseori se întâmplă în asemenea cazuri, ca ciocnirile să nu aibă loc numai între problemele puse față în față, ci și între reprezentanții lor, individual. Aceleaș principii se resfring cu totul altfel în capetele felurite și pasiuni omenești aduc cu sine ca aceleaș idei să fie talmăcite în chipurile cele mai contrarii. Susceptibilitățile aici n'ar avea ce să caute, deoarece oamenii publici și scriitorii politici sânt în mod natural obiect de discuție cu privire la activitatea lor. Este absurd ca presa să evite a nu cântări valorile conducătoare și este o nenorocire să îngăduim ca să prindă rădăcină credința, că a face critica leală a persoanelor ajunse în situații superioare, împreunate cu răspundere, ar fi egală cu o înecare în priviște acum cazul recent, cetitorii ne cunosc perfecta noastră lealitate. Nu am făcut nici o chestiune de persoane, când am desfășurat câteva tablouri ale situației de astăzi. Dar când intențiile noastre au fost răstălmăcite; când fieiertatul organ oficial a intonat coarda invectivelor personale; când aici la Arad dl Goldiș

Să mă ducă jos la țară.
Să mă facă-o temnicioară:
Temnicioara robilor —
Bucuria domnilor!

Apoi altele și iarăș altele mărgăritare înșirate pe un fir aurit: amestec de mitologie și creștinism, Soarele îndrăgît de Lună, Ilie proorocul alungând pe Iuda din rai, tânguirea lui Adam, fragmente amintindu-ți „Miorița”, răspătirea omului bun și sărac care a ospetat pe Dumnezeu și pe Sfântul Petru — un îndepărtat reflex din Metamorfozele lui Ovidiu: Phileman și Bancis.

Ascultî înduioșat defileul acesta de bizar amestec, din care trecutul nostru își răsare în frînturi luminoase. Stai, par'că în fața unei armate, ce trece pe dinainte-ți purtând flămurile rupte, în amintirea zilelor multe și grele, prin cari a răzbătut să asigure cinstea și trăinicia neamului.

Lăsați pe acești vestitori ai sărbătorilor să cânte la ferestrele voastre în sara cea sfântă; lăsați-i să vă înveselească și să vă trezească în suflet reminiscențe din alte vremuri, mai primitve mai puțin civilizate, dar mai fericite și mai luminoase ca acele de azi!...

preface o chestiune personală într'o chestiune a neamului românesc, — nu era natural ca să respingem pe rînd acele agresii? Când Popovici Aurel, bătut de visuri grele și de chinuri iremediabile, ne pune în cîrcă pe Jeszenszky și se leagă brutal de fiecare om de omenie și cu mintea sănătoasă dintre amicii noștri, să renunțăm la orice apărare și să mergem la Viena să cerem dela colonia bucovineană certificate?...

Ei, iată nu se poate! Evităm chestiunile de persoane, întru cât nu au nimic a face cu cauzele variate, pe cari le reprezentăm. Și vom căuta și pe viitor a păstra forma urbană a hainei literare. Dar a respinge atacuri, a ne opune tendințelor, practicate în timpul din urmă de adversarii noștri, cari înfășură numele meritoase din jurul acestui organ cu cele mai desparate calomnii, sântem și mai departe datorii, de dragul adevărului istoric și al cauzei ce apărăm.

Declarațiile dlui Maniu. Primitim dela dl Maniu o scrisoare în care ne anunță că în timpul din urmă n'a făcut nimănu declarațiuni politice.

Luăm act.

Noul guvern austriac. Un autograf împărătesc, așărut în numărul de ieri al oficiosului „Wiener Zeitung”, îl însărcinează pe baronul Bienert cu formarea noului guvern.

Pe baza informațiilor ziarelor vieneze, în noul guvern își vor menține portofoliile și unii membri ai vechiului guvern. Se crede că guvernul se va forma până în 10 Ianuarie, iar în 18 Ianuarie se va prezenta corpurilor legiuitoare.

Viitoarea vizită a moștenitorului la Budapesta. Corespondentul nostru din Viena ne anunță, că acolo se susține știrea unei viitoare călătorii a moștenitorului la Budapesta. Nu-i lucru hotărît, dar se dă ca sigur, că arhiducele va lua parte, dimpreună cu regele, la festivitățile ce se vor organiza cu prilejul încheierii delegațiilor, ceiace va fi cam pe la sfârșitul lunei Ianuarie.

Programul de muncă al camerei. Parlamentul ungar se va deschide mâne Marți. Se va urma desbaterea proiectului referitor la convenția comercială cu Serbia. Desbaterea se crede se va termina în câteva zile. Se urgitează votarea proiectului din motivul, că scupcina sârbească l-a și votat. Se va trece apoi la proiectul băncii, asupra căruia desbaterile vor ținea mai multe săptămâni. Vor lua parte toți corifeii diferentelor partide.

După prelungirea privilegiului băncii, se va intra în discuția bugetului anului 1911. Discuția asupra bugetului se va lungi cam două luni. Guvernul vrea să dea ocazie partizanilor, să se valideze, luând cuvântul toți obscurii partidului dela putere.

Ultimul proiect, despre care se face amintire, e al reformelor militare. Discuția asupra lui poate să aibă caracterul obstrucției, dacă partidele opoziționiste vor pune în practică amenințările lor.

Despre sufragiul universal nu se face nici o amintire.

Boala Majestății Sale. De nou s'a lătit svoul unei pretinse boli a M. Sale împăratului, de astădată în ci-pele ve-sele ale anului nou, și știrea aceasta a atins încâtva dispoziția publicului vienez. Pe deasupra faptul că M. Sa nu s'a mișcat toată ziua din Schönbrunn încă marea îngrijorarea. Târziu spre seară a fost dat un comunicat oficios, în care se spunca că M. Sa are un gutu ai ușor dar fără însemnătate, care nu-i alterează întru nimic buna dispoziție. Ingrijirea medicului de curte — care o duce aproape de exces era naturală, având în vedere vrîsta înaintată a M. Sale.

Anul nou în politică. Ca de obicei, ziua întâi a noului an a fost prilej pentru declarații politice. Au făcut declarații ministrul-președinte, președintele camerei deputațiilor, Kossuth, contele Batthányi și ceilalți șefi de partid.

Fără îndoială, cu mai multă impaciență au fost așteptate declarațiile ministrului-președinte Khuen-Héderváry. Cei ce se așteptau însă la senzații au rămas desamăgiți. Contele Khuen-Héderváry, răspunzând felicitărilor partidului guvernamental, a răspuns în termeni generali, stăruind asupra necesității ca partidul să rămână unit. ~~A declarat apoi că una dintre cele mai importante probleme ale viitorului e modernizarea instituțiilor de stat.~~

„Ca să putem realiza această problemă — a continuat apoi — e necesar ca națiunea să trăiască în înțelegere cu Rege, și să fie pace între naționalitățile și confesiunile din țară, precum și între Ungaria și Austria.”

Perczel Dezső, președintele partidului guvernamental, răspunzând felicitărilor, și-a exprimat dorința ca partidul să fie conștiu de datoria ce i-o impune învingerea strălucită dela alegerile parlamentare și să nu înfrângă niciodată solidaritatea.

Berzeviczy Albert, președintele Camerei, a rugat majoritatea să nu-l lipsiască nici pe viitor de încrederea ei.

Kossuth Ferencz, răspunzând felicitărilor partidului său și-a exprimat bucuria că anul nou a găsit partidul său solidar și a regretat că în fața partidului guvernamental unitar, se găsește o opoziție parlamentară divizată în atâtea fracțiuni.

E interesant că în discursul de felicitare, deputatul Hamersberg László a accentuat necesitatea ca partidul pe viitor să desfășure o activitate politică mai intensivă, fiindcă „majoritatea națiunii nu ne-a părăsit numai fiindcă au fost mari corupțiile și volnicia administrativă”.

Contele Batthányi, care în absența președintelui Justh a primit el felicitările partidului justhist, a fost mai scurt. A declarat că partidul va lupta fără șovăire, pentru principiile programului justhist.

Fabrică de parchete,

Cluj—Kolozsvar.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dușumelelor.

Ziaristii și partidul.

— De un vechiu ziarist. —

La constituirea comitetului național în Budapesta aflăm că s'a dat, deosebită atențiune și tagmei noastre a gazetarilor. Ni-s'a făcut deosebită onoare de a fi puși în discuțiune fiecare personal. S'a găsit că cutare e lipsit de cuviință, altul încr-zut, altul fără talent și toți niște existențe nauf agiate și indiscipinabile, ca i au săvârșit crima de leșă-partii. Tinerii aceștia au avut îndrăzneala să critice partidul să critice pe conducători, să facă mustrări unor oameni cu situații morale și (mai ales) materiale, cu rosturi așezate, până când ei sânt niște oameni fără nici un prestigiu moral, fără așezământ și nu reprezentă nici un capital moral sau material. Niște băieți, niște neisprăviți și infumurați, fără nici o diplomă și fără rădăcini, »zi aici mâne colo, și-au luat la purtare nasul, au dat frâu liber condeiului abuzând de el și au luat-o razna, mângînd pe toți, dărîmînd și zdrobind autorități și reputații stabilite de mult. Asta-i o stare de nesuferit, e anarhie. Băiețiiăștia trebuie puși la respect »Reglementarea» *Tribunii* nu a fost în fond decât reglementarea acestor elemente »refractare» și »turbulente».

Puțin înainte, în numărul dela 15 Decembrie apăruse în răposata *Luptă* un articol intitulat »Răfuială cu câțiva domni» care ogîndea exact aceleaș sentimente pentru gazetari. Se spuncau acolo lucruri de aceste:

»Să spunem franc, fără să pricinuim supărări ambițiilor vătămate — că nici când nu a fost atât de miserabilă, rea și necultă gazetăria românească din Ardeal ca astăzi, când la *Tribuna*... etc.

În altă parte spune că »gazetarii noștri în mare parte sânt oameni fără de talent, arare ori ali între ei energii echilibrate, talente de scriitori și turgători serioși. Iar mai jos se zice că... »Zetăria noastră găsești »comisvoiajori, oficianți de bancă, studenți fără de diplomă și talente apoi ziaristii noștri sânt »vaporosi tineri cari în loc să fi căștigat diplome de avocat și profesor... dar »punge. Articolul e a iscălit *Un independent* și venise deci nu din »redacție (care nu credem că s'ar fi insultat în așa chip singură). Din parte-mi sânt convins că articolul venea din peana vrenuia din onorabili noștri fruntași pentru că exprima cu desăvârșire aceleaș vederi ca acele cari s'au rostit cu două-trei zile pe urmă la constituirea din Budapesta.

În alte cuvinte diatribele și epitele grațioase de mai sus exprimă felul cum ne privesc domnii fruntași ai partidului pe noi, ziaristi lor.

Am rămas foarte liniștit în fața acestor atacuri. Noi ziaristi am cunoscut de mult sentimentele onoraților domni fruntași față cu noi. Dacă le fixăm aici pe hârtie, sânt menite să fie cunoscute și de public.

Câtă vreme noiăștia »fără diplome», »funcționarii de bancă» și »comisvoiajorii» am susținut din răspuse pe acești domni, i-am laudat și le-am proslăvit în ceruri orice discurs banal la banchete, câtă vreme le-am înregistrat cu însuflețire orice hârtiuță de zece zloți »jertfită pe altarul neamului oropsit», nimeni dintre ei nu ne-a întreat de diplomă, de ocupațiile precedente și de pregătirea noastră. Ba adesea primeam câte o laudă, câte o încurajare. Cutare articol a fost »admirabil», cutare băiat e »cu viitor frumos» erau harnici și destoinici. Acum? niște »studenți fără diplomă și talente», niște naufragiași. Pentru ce n'au venit domnii aceștia, să ne întrebe de diplome și de talent, pe atunci când li laudam? Pentru ce nu ne-au contestat atunci dreptul de a emite o judecată, de a avea o părere despre fruntașii și despre politica noastră? Câtă vreme eram laudătorii lor, câtă vreme li proiectam în fața opiniei publice ca pe niște eroi naționali, ca pe adevărate figuri titanice din mitologie, aveam acest drept de a judeca lucrurile și oamenii, nimeni nu ni-l contesta ba ni-se recunostea că îl exercitam cu talent și »competență. Acum când îndrăznim să avem și altă părere decât favorabilă despre ei și despre faptele lor, sântem niște »inculți», acum ni-se ră-collesc diplomele și examele netrecute. Dar dacă am fi făcut unul sau două examene mai mult, dacă aveam diploma ne pretăceam imediat în băieți »culți» și domnii fruntași ne recu-

noșteau competența de a-i — critica și osândi? De sigur nici atunci nu ne ar fi recunoscut-o cum nici azi nu ne-o recunosc.

Dar să cercetăm odată care ar fi datoria partidului față cu lipsa noastră de pregătire și cultură.

Noiăștia »funcționarii de bancă» și studenți, »fără diploma» și talent, sântem foarte modești și smerți. Recunoaștem cu multă supunere că într'ade-ăr sântem aproape toți băieți fără diplome și cam inculți. Muți din noi, ba chiar nici unul nu s'a pregătit ca să ajungă gazetar, ci unul avocat, altul profesor, altul funcționar de bancă.

Întrebăm însă pe onorații fruntași ai partidului, pe onorații club național dacă ei s'a îngrijit vre-odată de cultura gazetarilor săi? Importanța presei în lupta politică, dar mai ales în lupta națională, e prea »prețiată decât să o mai spun din nou. Ei, dacă toți o recunosc, oare pentru ce domnii deputați și membri ai comitetului nu și-au zis odată: uite aici un băiat care ar putea fi și un ziarist bun, dacă s'ar cultiva, haid să-i dăm pe un an doi o bursă să studieze istorie sau economie politică, sau sociologie, să studieze chestiunile naționale, etc ca să avem un ziarist pregătit. *Nici odată nimeni nu a zis nici nu a gândit măcar asta dintre onorații conducători naționali!*

Să nu mi răspundă nimeni că partidul nu are mijloace pentru asta.

Cum? pentru a forma câțiva noi ziaristi (chestie de câteva mii de coroane) nu are bani, iar pentru a înființa un nou ziar (chestie de zeci de mii de coroane) are? Ce scop urmărește partidul cu noul ziar? De sigur, veți răspunde, să facă un ziar mai bun, superior »*Tribunii*», care nu i mai convine. Ei bine, dacă vrei să faci un ziar cu adevărat nou, un ziar care să însemneze un pas înainte, un progres în presa noastră, vrei să l faci tot cu ziaristii vechi, cari singuri ai recunoscut că sânt inculți și incapabili.

Una din două: sau vei forma întâi ziaristi noi și superiori celor vechi și atunci trebuie să »măi înființarea lui, sau li vei forma cu elemente vechi și atunci el nu va putea fi superior, poate nici egal cu zia ele de până acum.

Dacă partidul vrea să facă într'adevăr un lucru de folos pentru progresul presei noastre, el ar trebui să renunțe la formarea noului ziar sau să o amâne cu o jumătate de an sau un an și, cu banii cruțați, ar trebui să trimită mai mulți băieți să și formeze »pregătire serioasă politică și gazetărească. Iar când a estia se vor întoarce, atunci abea va putea pretinde că a făcut un ziar superior.

Și numai atunci va dovedi că vrea sincer pr gresul pre-ei noastre. Astfel rezultatul noului ziar va fi tot »*Lupta*» veche scoasă sub un nou nume.

Credem că lucrul acesta e evident pentru oicine. Credeți însă că partidul va înțelege să se supuie acestui raționament atât de simplu și convingător? Nu, — și să vă spui pentru ce nu. Pentru că domnii fruntași ai partidului nu au nevoie de un ziar bun și cu adevărat nou, pe ei nu-i doare capul de progresele presei și de cultura ziaristilor. Ceiace vor ei e cu totul altceva, un lucru străin de menirea adevărată a unei presei naționale; ei vor să aibă organe de laudă și preamărire a scumpelor lor persoane.

Ei vor ziaristi cari să nu aibă decât »superlative de admirație și extaz pentru orice mică faptă, orice gest al lor. Pentru ei gazetarii nu-s oameni culți sau inculți, pregătiți sau nepregătiți, ci sânt oameni cari li laudă sau li critică. Câtă vreme li laudă, sânt băieți buni și nimeni nu le cere diploma care să le dovedească capacitatea de a lauda, dar când îndrăznesc să critice, ei sânt întrebați de... examene.

Nu pentru a face un ziar mai bun ca *Tribuna* va apare deci noul organ, ci pentru a face un ziar care să laude și să admire pe domnii fruntași. Dacă *Tribuna*, călcânduși pe inimă și nesocotinduși datoria de adevărat organ al intereselor naționale, ar fi »continuat să-i laude și să-i admire, nu-i așa că noul ziar nu se năștea?

Noul ziar răsare deci dintr'o necesitate personală și nu națională sau publică și înțelgem că necesitățile personale nu recamă ziaristi mai buni, mai instruiți și mai pregătiți, ci ziaristi su-

pusi, fără păreri proprii, la cari cultura și pregătirea poate fi chiar un balast, o sarcină neplăcută căci ea cerne mai bine valorile false și adevărate și vede mai repede minciuna ce este într'o acțiune sau într'o politică de suprafață și de reclamă personală.

Iată, pentru ce onoratul comitet național nu cheituește pentru cultura noastră, a ziaristilor. Aceasta-i cauza adevărată și nu lipsa de parate cari s'au găsit pat-u ani de zile ca să se susție *Lupta*. Și iată pentru ce *Lupta* a fost susținută patru ani de zile deși era un scandal public și iată pentru ce Brăuț a fost bun gazetar și a fost tole at să stăpânească ziarul partidului, să l scrie și să apere comitetul, fără ca cineva să-l întrebe dacă are diploma de casa II de liceu.

Și iată pentru ce onorat comitet național, noi ziaristiăștia, zurbagii și neisprăviți, ne simțim prea puțin atinși de criticele ce ni-s'au adus la Budapesta Pentru că dacă nu avem cultură și diplome, avem totuș ce p în o convingere, un ideal pentru care suferim liniștit să fim călcați în picioare de »fruntași». Pentru că nu v'em să tolerăm minciuna și aparențele false în politică și refuzăm l-furi mari, plus cinstea de-a da mâna cu toți »fruntași» cu diplome, veniți din Șuturug la conferențele partidului sau comitetului.

Doar ne rămâne un singur sfat de dat celor ce vor veni după noi în gazetărie. Tineri naivi cari veți avea dorința de-a vă face ziaristi, chibzuți bine fapta voastră nesocotită. Treceți-vă examenele luați-vă diploma și faceți-vă avocați, profesori, doctori, într'un cuvânt oameni de treabă, nu însă ziaristi. Aveți ambiții, vreți să ajungeți cunoscuți și apreciați? Orice cale vă duce mai repede decât gazetăria. Faceți-vă »fruntași» și e destul să iscăliți o convocare de cinci rinduri, să roștiți patru propoziții încalcite și sforatoare la un banchet, e destul să dați douăzeci de coroane pentru cutare scop public și numele vostru se va tipări în toate gazetele. Dacă însă veți scrie o sută, sau cinci sute de articole, veți de tot ce aveți mai curat, sau mai bun în suinimii voastre — va fi totuș zădărnice decât niște gazetari, fără diplomă, inculți și fără talent, căței cari odată se mângăie și odată să lovesc cu piciorul. Căci menirea voastră nu-i decât de-a lauda, de-a preamări și de-a crea eroi și fruntași naționali, nu însă de-a fi singuri de aceștia.

„Adaos” la „răsnetu” lui Șuluțu

sau

Cum discută un „președinte venerabil”?

De Dr. I. Lupaș.

III.

Di Șuluțu se laudă, că dânsul ar fi arătat pentru întâia- dată, dela cine porcede ideea înființării Asociațiunii și ar fi atras atențiunea asupra donațiunii făcute de Iancu, Balint și Axente în folosul unei societăți literare române. Să restabilim și în punctul acesta adevărul! Faptul acesta se cunoaște dintr'o epistolă alui Aron Florian către Ioan Maiorescu din 2 Mai 1852. Această epistolă o copiasc scriitorul acestor șire în vara anului 1907 dintre manuscrisele Academiei Române și publicase părțile ei mai însemnate în nota 1) a capitoulului, publicat în »*Tribuna*» din 4-17 Octombrie 1909 pagina 4 coloana 2. Numai după aceasta s'a trezit și di Șuluțu cu adaosul.

Ce privește chestia Friedjung, pe care di Ș. a știut s'o exagereze atât de mult, mărturisesc că învinuirile, făurite din aceasta chestie contra mea, sânt tot atât de puțin fundate ca și toate celelalte sporovăeli ale »venerabilului».

Mai nainte de toate eu n'am avut intenția de a scrie o dare de seamă despre cartea lui Friedjung, ci am tradus numai paginile, în care acesta caracteriza pe Iancu și în care nu este nici o vorbă de »barbarie» sau de »jeuitor» și alte vorbe slabe, ci se cuprind numai cuvinte juste și elogioase la adresa lui Iancu. După părerea mea această caracterizare poate să fie chiar mai temeinică decât cea din broșura lui Șuluțu, căci Friedjung se vede, că a

cercetat bine arhivele din Viena și în un punct își întemeiază aserțiunile sale pe un raport al comisariatului *Eduard Boch* trimis ministrului de interne *Alexandru Bach* în 5 Sept. 1849 sub Nr. 7272. Singur cuvântul dl. Șulutu, pentru mine și pentru alți oameni cu judecată, nu poate fi suficient spre a răstrânge cuprinsul unui *raport oficial*. Dacă Friedjung la insistențele lui Șulutu a răspuns prin cuvinte de politeță, aceasta nu era decât un lucru foarte firesc, căci marele învățat austriac nu e nemeș din *Cărpiniș*, care să injure într-o discuție științifică, cum a binevoit a face dl. Șulutu cu mine.

În legătură cu expectațiile sale triviale îmi aruncă și complimentul de „laș” și absolut „neputincios” de a studia documente istorice. Va înțelege ori-cine nerușinarea acestor acuzațiuni, dacă ține seamă de împrejurarea, că mie nu mi-a fost dată posibilitatea a străbate în arhivele explorate de Friedjung *ani îndelungași* și a controla *isvoarele lui istorice*. Că nu l-am certat pentru expresiunea „barbari”? Aceasta nu se cuprinde în șirele traduse de mine și publicate în Nr. 2 al „*Transilvaniei*” din 1909 pp. 116—117.

În alt număr al acestei reviste publicasem însă o serie de documente, cari arătau cum insurgenții au omorât pe un preot român, desbrăcându-l în pielea goală, lăsându-l afară într-o noapte de iarnă, udându-l cu apă să înghețe și tăindu-l apoi cu topoarele. Cred, că prin publicarea acestor documente s'a lămurit într-un mod îngrozitor, cine erau „barbarii” și astfel, din punct de vedere istoric, s'a restabilit adevărul mai bine decât prin zece răsUNETE ale d-lui Șulutu. Cu toate acestea d-sa susține, că eu n'aș fi în stare să studiez și să public documente. Frunzăriți, rogu-vă, anii din urmă ai „*Transilvaniei*” și veți vedea, cine a publicat documentele istorice, ce au apărut aci, în acești ani. Dl. Șulutu mă ceartă și pe motiv, că eu aș fi asemănat pe Friedjung cu celebrul istoriograf englez, *Macaulay*. Aceasta asemănare și din simplul motiv, că nu am citit scrierile lui *Macaulay*, în afară de două mai mărunte. Iată ce am scris eu ca introducere la comunicarea „*Iancu în lumină străină*”:

„La sfârșitul anului 1908 a apărut vol. I. al scrierii: „*Osterreich von 1848 bis 1860*”, alcătuită de istoriograful austriac *Il. Friedjung*, care se bucură azi de mare reputație științifică și, în privința puterii de a evoca trecutul și de a zugrăvi pătrunzător și fidel caracterele, a fost pus din partea unora alături de englezul *Macaulay*.”

Din aceste șire se vede clar, că dl. Ș. sau nu înțelege ce cetește, sau înțelegând reproduce în mod alterat de intenția sa pătimășe și de notoricitate reavointă.

Cu acestea cred, că aș fi lămurit în deajuns netemeinicia acuzelor cutezătoare ridicate de Șulutu contra mea.

Ah, pardon! Încă nu le-am amintit pe toate, căci din șulutasca poveste înainte mult mai este...

Deci *materia famosa porro tractatur!*

IV.

Dl. Șulutu afirmă, că cu aș fi spus o „minciună infamă”, despre polemica lui cu preotul *Nicolae Băieșan* din Munții apuseni și că aș fi fost de „rea credință” când am afirmat, că *Barițiu* i-a dat o „lecție pipărată”.

Să vedem cum stă lucrul și cu aceste afirmațiuni șulutene?

În „*Gazeta Transilvaniei*” din 1908 d. Ș. a atacat în felul său *distins* și *nemeșesc* pe preotul *N. Băieșan*, sub titlul: „*Un popă mincinos și impertinent*”. Acest preot răspunde cu toată smerenia și cu cuviința lui în „*Tel. Rom.*” (Nr. 14 din 1909) și se întreabă mirat, că „oare acel domn, ce a iscălit tracta-

tul din vorbă, e identic cu Ilustritatea Sa *Diosif Sterca Șulutu*, președinte al „*Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român*” (cuvântul *cultura* e subliniat de preotul *N. Băieșan!*)

Singură această întrebare cu sublinierea atât de semnificativă a cuvântului „*cultura*”, ar fi de ajuns pentru motivarea afirmațiunii mele, că bietul preot a rămas cu totul uluit de atacurile dlui Șulutu, exprimându-și în cuvinte simple, dar mișcătoare mâhnirea, că în fruntea *Asociațiunii* stă un om ca domnul Șulutu.

Dar în răspunsul numitului preot mai sânt și alte pasaje, pe cari Ș. le retace tocmai fiindcă ele arată în mod vădit, cât de îndreptățită era aserțiunea mea.

Iată acele pasaje reproduse în chip fragmentar:

„Preoțimea întreagă a desaprobat cu desăvârșire tonul, în care e scris tractatul din vorbă...”

„Dacă și în acest mod se face istorie, eu unul, care nu sânt istoric, nu pot spune altfel, decât, fie amândoi (dl. Șulutu și adv. Dr. L. Pop) pe deplin mulțumiți și liniștiți.”

„Scriitorul acestor șire are însă mângăierea satisfăcătoare în zisa poporului: *Neadevărul biruește dar nu trăiește și Adevărul biruit nu moare*.”

„Nu știu însă, ce ar zice din mormânt în-tâiul președinte al celei mai mari instituțiuni de cultură (aici cuvântul e subliniat iarăș de părintele *Băieșan!*) a neamului românesc din patrie... dacă ar ști și ar vedea, în ce ton (subliniat de N. B.) scrie urmașul său în președinția „*Asociațiunii*”.

Dl. Ș. declară, că a rămas mulțumit cu acest răspuns. Dacă e așa, să fie sănătos!

Și acum ar fi rîndul, să zic și eu ca dl. Ș. *Mărturisesc*, care va vorbi în cele următoare este în adevăr un „*fortissimus vir*”, e însuș nemuritorul *Gheorghe Barițiu*, căruia dl. Ș. n'ar fi vrednic nici să-i deslege curelele încălțămintelor.

Voi stăruii aici ceva mai mult asupra broșurii lui *Barițiu*, tipărită în *Sibiu la 1 Martie 1892* și intitulată în mod nostim: *Criticele „istorice” ale lui Iosif (sic!) Sterca Șulutu de Kerpenyes scărmanate*, fiindcă broșura aceasta o consider ca fiind foarte instructivă și neprețuită chiar pentru a cunoaște, în toată strălucirea și deplinătatea sa caracterul d-lui Șulutu. Mărturisesc, că pentru mine 2 pagini scrise de *Barițiu* cuprind mai mult adevăr decât toate bazaconile din memoriile lui Șulutu. Astfel afirmațiunea d-lui Ș., că l-ar fi „desarmat pe *Barițiu*” o consider ca lipsită de orice temei serios. Dacă *Barițiu* n'a mai răspuns la replica lui Șulutu, motivul îl găsesc la pagina 18 a menționatei broșuri, unde B. vorbește foarte categoric, eternizând, ca un *memento* pentru toți cei viitori, următorul sfat: „Și de aci încolo las pe criticul (șc. Șulutu!) pentru totdeauna în știrea lui Dumnezeu; las și descendenților mei cu limbă de moarte, ca nici unul să nu reflecteze nici odată la nici o calomnie, ce ar mai arunca dânsul în urma mea.”

Dr. B. BASIOTA medic
specialist în morhuri femeiești.
Cluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultațiuni între orele 8 10 a. m. 3—5 p. m.

Cum ne judecă cei ne preocupăți?

În „*Noua Revistă Română*” dl. *Radulescu-Motru*, profesor universitar din București publică un articol scurt dar foarte judicios despre campania ce se duce acum împotriva ziarului nostru. Ne bucurăm, că frații noștri, seduși pe un moment de o intrigă meschină pusă la cale cu un adevărat plan premeditat, încep să vadă clar prin păienjenitul acestei țesături de intrigi. Distinsul profesor universitar judecă foarte limpede și obiectiv procesul ce se face ziarului nostru și contribuie la orientarea opiniei publice din regat, care s'a căutat să fie cât mai mult mistificată, pentru a se putea pescui în tulbure.

Iată ce spune dl. Motru:

Ziarul românesc „*Tribuna*” din Arad este de câteva săptămâni ținta celor mai violente atacuri din partea organizațiunii partidului național român din Ungaria, precum și din partea unor publiciști politici de dincoace, din Regat.

Cu ce a păcătuit „*Tribuna*” ca să ajungă așa de oropsită?

Dl. *Aurel C. Popovici* afirmă prin „*Gazeta Transilvaniei*”, din 2/15 Decembrie, că „*Tribuna*” ar intriga în contra partidului naționalist, vârnd în doiala, bănuiala, neîncrederea, invidia și zavistia în rîndurile Românilor, pertru a slăbi tăria acestora în lupta lor cu Maghiarii. Și dl. *Aurel C. Popovici* mai afirmă, că aceea ce face „*Tribuna*” astăzi nu este decât continuarea unei vechi intrigi care s'a mai urzit și înainte de către trădători în contra partidului național român!

Aceste afirmări ar fi foarte grave, dacă ar fi adevărate. Ne îndoim însă ca ele să fie adevărate. Temperamentul d-lui *Aurel C. Popovici* este prea impresionabil ca să poată tolera în mintea aceluiaș dl. *Aurel C. Popovici* o judecată obiectivă. Apoi „*Tribuna*” deși se tipărește, ce-i drept, pe hârtie, — și hârtia suferă să se aștearnă pe ea orice fel de intrigă, — dar în fruntea comitetului său, „*Tribuna*” are pe Dr. *N. Oncu*, venerabilul bătrân care n'a părăsit până acum nici o clipă postul său, și care are nu numai temperament de luptător ci și caracter de luptător. Cât timp acest bătrân stă la postul său, „*Tribuna*” n'are trebuință să se apere de învinuirea de a face intrigă, ci adversarii săi au datoria să-și măsoare atacurile, sau să vină cu dovezi serioase.

Intrigă din partea „*Tribunei*” nu poate fi. Este foarte regretabil că acest cuvânt s'a tipărit în „*Gazeta Transilvaniei*”.

Cauza campaniei contra „*Tribunei*” trebuie căutată în alta parte. După părerea noastră ea este următoarea:

„*Tribuna*” a voit să fie un organ de publicitate care să sprijine ridicarea neamului întreg, și nu numai alcătuirile oficiale de partid. Redacțiunea acestui ziar și-a arogat dreptul să critice tot ce va găsi că nu este potrivit cu interesele superioare ale neamului. Dl. *Octavian Goga*, cel mai de seamă talent din redacție, scria clar:

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Szekely și Ret
din Marosvásárhely,
(Plata Széchenyi 47)

La cerere prezentăm și în provinciile bogate noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în ori ce parte a Ardealului. - Atelier de primul rang
— Mare asortiment de trusouri pentru mirese

»Viața noastră curge într-o matcă sărăcăcioasă, cu unde tulburi și adese urite, pe când gazetăria fără ochi și fără urechi cântă osanele și imnuri de mărire». Și mai departe, despre rolul gazetarului conștient de misiunea sa, zice Goga;

»Mai multă severitate în interpretarea justă a situației, mai mult adevăr! În societatea noastră se vădesc în ultimul timp semne îmbucurătoare de a strivi ipocrizia tradițională, se ivesc personalități, cari au îndrăzneala cinstită de a smulge vâlul de pe obrazul multor minciuni cuvioase și de a privi viața în față, cu toată vitregia ei. Gazetăria trebuie să se atașeze acestor spirite critice, a căror activitate călăuzită de dorul îndreptării, nu poate da decât roade binefăcătoare căci adevărul ustură, dar vindecă».

Această pretenție a »Tribunei« nu putea să nu producă o reacțiune.

Oameni politici, — cu situațiuni oficiale, — au fost jigniți în amorul lor propriu; gazetarii ceilalți, dela celelalte gazete, s'au simțit atinși și ei în demnitatea lor, — cum numai »Tribuna« servește neamului? ce fel? noi ceilalți gazetari încetăm să mai fim apostoli? — și toate aceste jigniri și protestări adunate la un loc au creat o atmosferă dușmănoasă »Tribunei«.

Bine înțeles, dușmănia nu putea să rămână pe terenul vieții gazetărești... Omul modern, gazetarul mai ales, când vrea să-și exprime necazul, nu stă în cadrul ieșit din împrejurări, ci iese la luptă cu formule mari și răsunătoare, de crezi că se prapădește lumea! Așa și în cazul de față. Cei loviți de »Tribuna« au luat-o de sus: cu »intriga cea veche« și cu »trădarea de neam«!!

Regretabil, foarte regretabil.

Ar fi însă și mai regretabil dacă redactorii »Tribunei« se vor intimidă și vor reveni la vechi ipocrizie, pe care ei au condamnat-o așa de bine prin peana lui Goga.

Dar cu criticele lor cei dela »Tribuna« vor provoca o criză în organizația politică a Românilor din Transilvania?

Se poate. Va fi o criză de creștere; criză sănătoasă, cum se întâmplă foarte des în viața popoarelor cari progresaază.

C. R.-M.

O »crimă« — cam tardivă.

Cu o zi înainte de faimoasa ședință a comitetului din Budapesta, răspunzând interviului dlui Maniu din »Gazeta Transilvaniei«, am atins în treacă și o chestiune de distincție principală mai subtilă: raportul de idei în care stă partidul față de însăși ideea națională ce reprezintă. Și am spus ceace cu alte cuvinte spune și dl Motru în articolul său de azi: »Tribuna« a voit să fie un organ de publicitate care să sprijine ridicarea neamului întreg și nu numai alcătuirile oficiale de partid». Ilustrând cu exemple luminoase din trecutul nostru politic mai recent, am dat expresie părerii noastre că și punctul de vedere de partid împins la extrem poate duce la absurd. Cine nu-și aduce aminte doar cum s'a inaugurat activitatea parlamentară la noi? Prin nobila îndrăsneală a »tinerilor oțeliți« de atunci, în frunte cu dl Aurel Vlad, care a încălcat falsele considerații ale unei solidarități în nelucrarea și ale unei discipline de partid, care nu mai slujia adevăratelor interese naționale. Nu ni-am închipuit atunci, că vom furniza prin aceste păreri argumentul principal, »crima« cum o numește acum simpaticul »fruntaș dintre cei dintâi«, dl Dr. Valer Moldovan, într-un număr mai recent al »Gazetei« — pentru conferința comitetului care se ținea, chiar a doua zi. Iată ce scrie fruntașu:

»Eu din parte-mi greșala, am putea zice crima cea mai de căpetenie a ziarului »Tribuna« o află tocmai în faptul, că a cercat în coloanele sale să facă propagandă (Red.) ca să se justifice această teorie primejdioasă».

Iar teoria pentru care am făcut propagandă, sânt trei rînduri, citate, și acelea falș, de comitetul național și exploatate acum din nou de fruntașul, și după dovedirea lor de falșe.

N'avem să discutăm deci cu o patentă reacredință, pe care o dovedește fruntașul. Toate se pot restalmăci în lume. Nu-i trebuia nici fruntașului vre-o deosebită sofisterie să scoată din scrisul nostru, care urmărea cea mai dreaptă gândire »justificări« și alte năzbâtii, câte ne impută. A făcut-o comitetul național, de ce n'ar face-o fruntașul, care are cel mai bun prilej de a se scoate în evidență.

Acuza de altfel nu e nici măcar nouă. Când dl Dr Aurel Vlad, primise candidatura în Dobra, detractorii de azi ai »Tribunei« scriau în același fel. Iată un specimen din »Gazeta Transilvaniei« (17 Mai 1903).

»Eu cred că se înșală toți cei ce în naivitatea lor vor crede că dl Dr. Aurel Vlad și semenii săi ar lupta pentru principii. Nu de principii se tratează la d-sa și soții d-sale în cazul de față, ci de cel mai ireverentios oportunism, de o apostasie față de partidul și de o condamnată disprețuire și încălcare a hotărîrilor conferențelor noastre naționale. Exemplul cel d' Dr. Vlad este atit de demoralizator, încît merită a fi înfierat după cuviință. Unde vom ajuuge, ce se va alege din uoi și din luptele noastre, dacă azi unul mine altul va deserta dela steagul partidului, ai cărui membri trebuie să fie cu cinste și respect față cu decisiile luate de reprezentanții lui? Aceasta să fie oare »idealul« ce-l urmărește generația mai tinără, care poartă vecinic pe buze cuvîntul de ordine: acțiune?»

Vedeți, dar că pretutindeni ieste vorba de partidul, pe care-l luaseră atunci în arendă alți »fruntași« cari rostiau verdicte și osânde în numele ideii de partid. Dl Branîșce a fost chiar dlui Vlad și a curentului activist. El spunea, ai-doma ce ni-se spune nouă azi: că acțiunea d-lui Vlad, este o justificare a dezertorilor Șerban de Voila și Muntean din Orăștie».

Va să zică nimic nou sub soare. Fruntașul din Turda nu care cumva să crează că a inventat praful de pușcă. Nu. Înțelepți de seama d-sale s'au găsit și înainte de d-sa.

Dar întrebăm, nu este destul de luminos cazul spre a arăta unde te poate duce une-ori un cult exagerat al ideii de partid? La acest caz ni-am referit, când am spus că »pot veni situații când ca și în cazul menționat, ideea națională are nevoie de a fi susținută chiar contra partidului cari nu mai este în consonanță cu ea.« Ni-am adus aminte de ilaritatea ce o stârnia pe vremuri dl Branîșce, cu articolele d-sale în care și după ce se aleseră cei opt deputați, d-sa »stînd pe baza continuității de drept a partidului« nu voia să recunoască legitimitatea stărilor noi de lucruri, cari adevărat că erau cerute de cele mai bine pricepute interese naționale, dar călcaseră disciplina și solidaritatea de partid, care este principalul. Și norocul, că i-se oferise și d-sale un cerc altfel am fi ajuns ca partidul național român să fie azi — dl Branîște!

În articolul dlui Dr. Valer Moldovan, asupra gramaticii și stilului căruia ar fi multe de zis, s'a strecurat o minunată greșală de tipar. Vorbind despre hotărîrea comitetului în contra noastră, scrie: »Dar atît e cert, că (hotărîrea aceasta) a fost extrem de necesară pentru reslăbirirea disciplinei partidului«. Să se știe că sântem de acord cu dl Valer. A fost într'adevăr o »reslăbire« și nu o restabilire a disciplinei. Tot știe mai bine uneori corectorul ca — redactorul!

Cine-i vinovatul?

D. Goldiș, directorul viitorului ziar din Arad s'a adresat cătră toți colaboratorii noștri cu »oferte în plus« ca să-i angajeze la ziarul d-sale. Observăm, că a fost refuzat de toți, până la unul! Dar, e la loc aci să repetăm întrebarea: Cine e dar vinovatul? N'o fi de vină doar hîrtia, pe care se tipărește »Tribuna«?

Lucruri frumoase din Oravița-montană.

— Cantina școlară. —

Fiind la noi Români din Ungaria și Transilvania, prea puțin cunoscute »Cantinele școlare« cu influințele lor binefăcătoare ce le au asupra copiilor, și crezând a fi chestia lor de un interes vital general, descriu aci »Cantina școlară« dela noi din Oravița-montană.

1. Ce ne a indemnă s'o înființăm? Orășelul nostru, după um fi arata și numea e comună montană, răstirată — ca toate comunele montane, — prin văi, pe d'aluri, pe coaste și are strade puține, dar lungi; o stradă principală lungă de 3 km. și alte două strade tot așa de lungi. Școala e zidită jos, la începutul stradelor, iar școlarii, cari cercetează școala noastră confesională, locuiesc — mare parte — la 2 și 3 km. departe de școală, din care cauză sânt silți, a stî și peste, ameazi la școală. Și cum, 70% dintre școlarii noștri sânt copii săraci, o duce-u rău foarte rău mai vîrtos în timp de larnă, umbînd la școală și... mîncînd tot pâne goală. Știind, că de îmbrăcăminte călduroasă pentru copiii lor se îngrijesc și părinții cei săraci, mai mult decât de mîncare călduță și nutritivă, comitetul nostru parohial la propunerea președintelui: Dr. Petru Cornean, a decis înființarea »Cantinei școlare« la care să capete prînz gratuit toți acei școlari, cari locuiesc departe de școală, precum și cei săraci, cari locuiesc mai aproape. În scoala aceasta s'a întreprins și o colecție între credincioșii noștri. Colecția a succés pe deplin și a făcut posibilă imediată deschiderea »Cantinei școlare«, unde beneficiază de prînz (cald și nutritiv), deja 30 de copii.

2. Cum e aranjată Cantina școlară? Deocamdata »Cantina« se ține într'o casă particulară în apropierea școlii. Avem o chilie d-stui de spațioasă, cu 3 ferestre. Cei 30 copii sînt la două mese lungi de câte 3 m. adică 14 la o latură, 14 înalți și 2 în fruntea meselor. Fiecare își pînză-ușă cerușă. Fiecare copil are 1 fațuță, 1 lingură, 1 cuțit, 1 furculiță și 1 pahar. Copii sînt pe s'aune lungi (avîri).

3. Cum se așează copiii la masă? La orele 11 și 1/2 conduce învățătorul pe școlari, în rînd 2 cu 2, la Cantină. Ajunzînd acolo, îi așteaptă masa întinsă în curățenie exemplară și o treacă lungă cu apă călduță și cu săpun și 6 ștergere curate, iar copiii după ce și depun paltoanele, își spală mîinile. După această spălare, se așează fiecare la masă, la locul său. Învățătorul le spune cum să se poartă la masă.

4. Cum mîncă și ce mîncă? După ce s'a pus mîna urea în farfurii, se scoală toți în ordine și zic împreună cu învățătorul »Rugăciunea Domnului«. Toți mîncă încet și frumos sub supravegherea învățătorului. Nu vorbesc, nu rîd, iar învățătorul le arată cum să mîncă, folosindu se de recvisitele ce le au la îndemînă. Două femei, văduve sărace, dar cinștite și curate, servitoarele școlii și tot odată »buălăreșe« sub supravegherea mai multor dame — mai adese ori sub supravegherea doamnei văd. Aia Dr. Ana — fieb și împert mîncarea la copii.

Fiecare copil capătă: o pituță și o farfurie de zarzavat cu carne pe d'asupra (în post, Vinerea mîncare de post, dar' d'ieasă bine cu unt de lemn) Celor ce vor, li se servește și a d'ua oară, așa că e exclus, ca să rămână vr'unui din ei famînd.

Prînzul durează cel mult o oră, adică până la 12 și jumătate. După ce sânt gata toți, la comanda învățătorului se scoală toți și zic »Rugăciunea după mîncare«. Doamne bune îndurate, din cerească ți bunătate... lîchînd cu cererea: Doamnel da sănătate tutulor celor ce poartă grijă de prînzul nost' u... Acol se întorc tot sub conducerea învățătorului la școală — care în absența lor a fost bine aerisită — și acolo așteaptă în liniște prelegera de după amezi.

Ei, și cât costă așa un prînz? Înimile nobile, cari își vor fi puși a seasta întrebare, le răspund că: puțin, maximul 5 cor. așa că din suma de 456 cor., care o avem scrisă în colecție — și o vom încasa în rate (lunar), sperăm să putem da prînz de nouăzeci de ori.

Și dacă socotim, că într'o Cantină școlară li să slină copiilor săraci nu numai foamea cea tru-

pească ei și foamea cea sufletească prin dedarea lor la curățenie, religiozitate, rânduială și purtare cuvințioasă «de om» în și afară de școală, la jocurile lor și la «masa» lor; copii aceștia se pot numi fericiți căci prin «Cantina școlară» câștigă bunuri ce nu se vor putea lua de-a oănișii, bucurii, pentru cari mărinimoșii sorjitorii ai «Cantinei școlare» sânt vrednici de feri irea: «Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este la Ceruri». — Da, iară așa lucrăm noi în Ocvița montană. Intelectualii noștri vorbesc — ajutorul lui Dumnezeu — prin fapte noble. În cari în ea se întrece unii pe alții, așa că și strășnicii vor putea lua exemplu de la noi în... iubirea de aproapele arătată nu prin... vorbe, ci prin fapte umane — Acestor nobili binefăcători, le potesc — n numele celor trezici de copii săraci, dar și din parte mi ca părintele lor sufl-tesc — Să batori fericiți și la mulți ani! *Gheorghe Lipovanu.*
învățător ort. rom.

Ofțări din greu.

Un domn din Cluj, cu numele Andrei Barna, oftează iară într'un articol apărut în ziarul imperializmului maghiar E atâta resemnare în acest articol, că cetindu-l îți face impresia omului, care abzice de-o idee oare-care, simțind imposibilitatea realizării ei.

E o mică tânguire asupra liberalismului unguresc, care tânguire provine din studiarea noului proiect de lege al ministrului român Spiru Haret, referitor la școlile particulare din România.

Compară stările învățământului din amândouă țările și arată spiritul național, care cerează să l introducă, prin proiectul său, d ministrul Haret în învățământul particular de dincolo. Sub acraștă generalitate se ascunde însă durerea pentru soarta școlilor diferitelor colonii u gurești din România. Se vor romaniza toți ungurii din România, înfiltrându-se în ei de mi i copii spiritul național românesc. Aici în țara noastră de școlile străine — în Ungaria se dă libertate deplină învățământului particular, — confesional.

În comparațiile ce le face, mai nimic nou. E aceiaș poveste veche despre liberalismul unguresc și despre reacționarismul românesc față de conaționalități. Se uită însă totdeauna marea deosebire între un stat național și între un stat poliglot! — Și cu toate aceste, este lucru dovedit, că școlile ungurești din România se bucură de mai mare libertate, decât cele românești din Ungaria, iar România e stat național. La ce visează oare cei dela »B. H.?

De încheiere dă următoarele:

»Dacă am asemăna dispozițiile referitoare la școlile confesionale din România, cu autonomia naționalităților dela noi pe teren școlastic, ar deveni evident, că școlile naționalităților, nu numai că nu sânt în serviciul culturii ungurești, dar atentează direct la viața culturii naționale ungurești.

Tenibil!

Înregistrăm articolul nu ca să intrăm în polemica cu înfierbântații dela B. H. ci ca să arătăm o stare sufletească aparte.

Căci este ceva nou în acest articol. Lipsește anume arătarea modalității de a face și Ungaria asemenea României. Nu se mai dau sfaturi guvernului, pentru maghiarizarea școalelor naționale. Dar aceste sânt subînțelese.

Nu e o recunoaștere directă a imposibilității maghiarizării, dar se vede că constatările sânt ale unui om resemnat, care având puțină credință în schimbarea sortel, se mulțamește cu înregistrarea proiectului adus într'un stat național, după care oftează din greu!

INFORMAȚIUNI.

ARAD. 2 Ianuarie n. 1911.

† Tata Ivan.

Un amic al foii noastre ne scrie din Sibiu următoarele rânduri despre regretatul notar Ioan Ivan din Gurarâului, a cărui moarte am anunțat-o și noi: „La poalele romantice ale munților mărgineni, în frunța comună Gurarâului, s'a stins una din cele mai rare figuri ale acestei încântătoare regiuni, notarul Ivan, sau *Tata Ivan*, cum îi zicea toată lumea. În analele istoriei numele lui desigur n'a fost scris cu litere de aur, căci fiecare își face datoria în cercul puterilor sale, dar, în schimb, în inimile celor ce l-au cunoscut numele tatii Ivan va deștepta eterne ecouri. Căci sânt oameni, pe cari îi regreti pentru manifestările lor publice și sânt, suflete, pe cari le iubești pentru însușirile lor intime și adânc omenești, iar din acest punct de vedere n'a fost un om mai popular pe văile și prin munții aceștia ca *Tata Ivan*. De-o exuberantă sănătate și înzestrat cu cea mai senină inteligență, el a fost expresia cea mai reală a prototipului de român „mărginean“. Toată atmosfera proaspătă a brădetului, întreg albastrul cerului de-aici, toată vioiciunea, cu cântec, cu dragoste, cu joc, erau întrupate în firea lui. În înfățișarea lui, în sonoritatea glasului, în strălucirea ochilor avea ceva de cuceritor. Pe unde păsea el se făcea lumină, se desghetau sufletele și nu era decât tinerețe și „curaj“. Întrebați pe prietenii lui, cari l-au văzut muncind; întrebați seriile de tineri, cari îi ziceau „tată“ și se uitau la el ca la un zău; întrebați munții cei plini de chiotele lui; sau întrebați poporul, în amintirea căruia a rămas ca o legendă și veți vedea, că rar se găsesc bărbați, cari în cercul lor s'au împărtășit atâta farmec individual și atâta pasiune de viață, ca acest părinte ideal, care pe o păcănit. Oferii lui... și pe unii, cei de aproape și cei împrăștiati pe la cele patru vânturi, îl plâng nemângâiați.

Impărtășirea hainelor de Crăciun la elevii și elevele sărace dela școalele române din Arad va avea loc Joi, la orele 11 a. m., în școala centrală românească din loc, sala de învățământ a dlui Iosif Moldovan.

La serbarea aceasta, organizată de »Reuniunea femeilor române din Arad și provincie« și de comitetul parohial, sânt invitați toți ceice vor să contribuie prin prezența lor la bucuria și ajutorarea celor săraci.

— **Revelionul.** Comitetul de tineri, din Arad, sub președinția dlui Dr. Cornel Iancu va aranja în seara de Revelion (Silvestru) o frumoasă petrecere cu cină comună precedată de o producție muzicală și teatrală.

Vor cânta, corul mixt al Asociației sub conducerea d-lui Trifu Lugojan și corul bărbătesc sub conducerea d-lui Constantin Scvu. Între coruri se va juca o scurtă farsă de Courteline, d-na și dl Popescu localizată de G. Ranetti, — cu concursul d-nei Marilina Bocu, d-rei Silvia Dimitrescu și a d-lor și Dr. Roxin Iuliu Giurgiu.

Va urma apoi dans. Petrecerea va avea loc în sala Hotelului Central. Comitetul aranjator roagă publicul din Arad și provincie, a considera aceasta drept invitație cum, invitații speciale nu se vor face.

— **Prea S S dl Dr. E. Miron Cristea pentru tinerime.** Dornici de a ne lărgi orizontul îngust al vederilor noastre prin studiul instituțiilor economice și culturale ale altor popoare am hotărât să trecem marginele patriei noastre.

În acest scop am înființat — la încurajarea, îndemnarea și sfătuirea părintească a bunului nostru achiereu — o tovarășe școlară, din care să ajutăm pe colegii noștri lipsiți de mijloace a în

treprinde împreună o călătorie la expoziția Internațională, care se va aranja la Roma, în agnă-nul neamului nostru, patria artei și a piezlei.

Să descindem pe a ei pământ fericit peste care Pronia d'vină și a revărsat toate grațiile sale. Să privim cerul pururea albastru, care a răscolit geniul nemuritorului Dante spre cele dincolo de albastrime să ascultăm saltul păralilor guraive, îmbățșate de munții fainici cu cypri tisti și serioși, cu praturii toldeana verzi, de unde a răsărit romanticismul evului mediu. Să dăm fâu liber fantaziei juvenile pe câmpul lui Marte, câmpul sfaturilor de unde se hotăra soarta popoarelor. Să admirăm marea minți omenești intrupată în zidurile, sculpturile și picurile de vecinica artă. Și apoi astfel adapați la izvorul cel viu al frumuseților din lume și oțeliți în c-nvîngerea despre istoria lupoșiei, să împlinim nădejile juste ce ni le păstrează bătrânii noștri în inimile lor.

Stăpânul nostru Prea S Sa dl Dr. E. Miron Cristea întezărind dintru înc put nepr țutul foii al unei asemenea excursiuni, am se poatează în frunța corăbiei tinereții căruinduo cu dibăcie spre farul ce va să lumina înțelegu-nel. Inima sa caldă, care p-nu u orice hestione culturală — fie acasta oricât de modestă — totdeauna s'a stut înfiacăra, a binevoit a-s arăta din nou iubirea cărua tinerim-a Institutului nostru teologic dărund 10 cor pe sarna tovarășei noastre școlare drept răscumpărare a feictărilor de Anul nou.

Când venim cu bucuria fiului recunoscător să aducem omagiul nostru de mulțamă Patriei și nostru și că d ne pleăm înaintea acestei drept ce binecuvântă totdeauna cu plin, spe am ca acest semn va deschide inimile darnice.

Contribuțiile marțimoase să se adreseze ori ven. Consistoriu diezzan ori Internatului teologic.
Elevii Institutului teologic.

— **Un episod al revoltelor din Persia.** Un ziar englez din Londra povestește o scenă din țescoalele persiane, după informațiunile unui martor ocular. Un misionar Fodaro Archibald care trăiește de ani de zile pe stepile locuite de beduini, din partea stângă a Iordanului, umblând zilele trecute prin Ierusalim a avut parte să asiste la revolta din Kerak.

Aici ajunsese în 3 Decembrie cu o ceată de turiști și ziua următoare a plecat la șerif ca să ceară o escortă militară pentru excursiuniști. În vreme ce el se întreținea cu șeriful au sosit doi beduini pe cari șeful districtului i-a făcut într'o clipă una cu pământul. Acesta a fost semnalul de alarmă, căci cei doi erau olăcarii cetelor revoltate. Dimineața următoare cete de beduini înarmați au pătruns pe toate ulițele orașului și au dat asalt palatului în care locuia șeriful și au devastat tot, furând din casa guvernială 300,000 franci destinați pentru o expediție contra revoltaților. Șeriful travestit în haine de cerșitor a încercat să scape cu fuga, dar l'au recunoscut și l'au ajuns aceeaș soartă ca pe cei doi olăcari. Capii revoltei alergau pe străzi călari, în mâni cu facile aprinse și strigând mulțimei:

Treceți totul prin foc și sabie. Să nu cruțați pe nimeni afară de ovrei și creștini!

Revoltați au măcelărit întregă garda spitalului împreună cu bolnavii, iar la plecare au dat foc orașului care a ars până în temelii.

— **Furt în biserică din Brașov.** Cîm în »Gaz. Tr.« Asă noapte (Să nbată) s'a săvășit un îndrăzneț furt la biserică Sf. Treime din Șhelu. Hoții — se presupune că sânt doi, — după ce au pătruns în curtea bisericii, au spart mai întâi șopronul de lemne al școalei, de unde au luat un topor, cu care au rupt apoi zăvorul dela ușa din afară a bisericii, și cea care conduce din tindă în odala bisericii. Pătrunzând în biserică au sorsit și scrinul epitropilor, de unde au furat peste 400 coroane; de banii marunți nu s'au atins. Furtul a fost observat deja azi dimineață după orele 5. Doi inși, cari sânt susționați că ei ar fi săvășit furtul, au fost deja areștați.

— **Goana contra tricolorului.** Din Ohaba ni-se scrie: Cu ocaziunea alegerilor dietale, când și-a ținut dl deputat Dr. Șer-

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis à-vis cu casa comitatului.

Palatului Fischer EHz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

ban, vorbirea de program în Șinca-Veche și satele din cerc, au ieșit înaintea domnilor banderii de călăreți. Unii erau încinși cu brîuri de tricolor. La întrebarea jandarmilor că cine sînt aceia, a fost arătat Ion I. Roșca june din Ohaba, care a fost pârît la pretură. Pretura din Șercaia cu sentința de sub Nr. 1029 910 a pedepsit pe numitul cu 15 zile închisoare, pedeapsă principală și 25 coroane pedeapsă laterală, pentru că a avut la grumazi («nyakába akasztott») colorile nației române.

— **Recensămîntul.** Citim în »Neue Freie Presse« din 28 Decembrie următoarea telegramă:

»Consistorul mitropolitan greco-catolic din Lemberg a impus în opoziție cu instrucțiunile privitoare la recensămînt cuprinse în ordinul presidiului guvernial către prefecturi clerului rutean însărcinarea să supravegheze sever în fiecare parohie activitatea comisarilor de recensămînt pentru că să se introducă în coalele de recensămînt la toți Rutenii greco-catolici și la toți servitorii și lucrătorii în serviciul Polonilor limba de conservare ruteană. Parohilor ruteni și substituiților lor li s'a ordonat strict să supravegheze personl întroduserile.»

Nu s'ar putea face oare acelaș lucru și la noi?

— **Român premiat în străinătate.** N-șe scrie: La examenul dat de ofițerii cari au cercetat școala de cântec »Trio di quito« din Roma, primul premiu l-a obținut tenețele române Lupa Bals din Tecuci (România) reg. de roșiori 6. Felicitările noastre.

— **O pretinsă fotografie a dlui Goga** e publicată în numărul de Anul Nou catolic al revistei urgureti »Va á napl Uj ág«, din prilejul elgerii dlui Goga la oletatea literară Parófi. Dl Goga ni e înfășșat într'un mod aproape de necunoscut. În acelaș număr al revistei se publică și fotografia mitropolitului Meșanu, care e însă bine reușită.

— **Autorul scrisorilor din Sibiu.** Primim următoarele spre publicare: Declarație. Fiindcă mai mulți domni din Sibiu presupun că eu sunt autorul sau inspiratorul scrisorilor din Sibiu, cari apar sub diferite pseudonime în »Tribuna«, țin să declar că n'am avut nici în clin nici în mîneacă cu ele. Prea multele mele ocupații, chiar dacă aș vrea, nu mi-ar permite să mă îndeletnicesc cu asemenea informații glumețe. Sunt bun bucurios dacă reușesc să mă achit de multele angajamente ce le-am luat asupra mea. Rog deci atât pe prietenii cât și pe adversarii mei să mă elimineze din combinațiile lor și să caute a descoperi pe autorul scrisorilor din Sibiu în altcineva. De vor reuși, le voi fi și eu mulțumitor, căci mă vor scăpa de multe priviri înțepate. Sibiu, 31 Decembrie 1910. Oct. C. Tăslăuanu.

— **Moștenitorul Serbiei la Budapesta.** Cu trenul accelerat dela amiazi a sosit Sămbăra trecută la Budapesta moștenitorul Serbiei, însoțit de doi demnitari îmbrăcați civil. La gară l-au așteptat membrii legațiunii sîrbești din Budapesta și de aici moștenitorul a luat o trăsură și a plecat împreună cu însoțitorii săi prin oraș. Seara cu trenul accelerat al societății de miazăzi a plecat spre Riviera, unde va petrece până de primăvară.

— **O surpriză de Crăciun.** În seara Crăciunului catolic scăpase un urs din curtea cașării de infanterie din Folkestone și de atunci nu l-au mai dat de urmă. Soldații după cât se vede au prins la chef și nu l-au uitat nici pe bietul urs din combinație, iar când grogul a început să ș facă efectul, a rupt grilajul cuștei și a luat-o la plimbare prin oraș pricinuind o surpriză nu tocmai plăcută pentru pașnicii locuitori. Soldații s'au răspândit ca potîrnichile prin toate părțile doar li vor da de urmă, dar nu l'au mai găsit. Joia trecută un copilăș ieșind pe o potecă

dosnică din pădure la o cotitură i-a ieșit ursul din hașis pe două labe.

Băiatul a leșinat de spaimă, dar dihania fiind bîndă s'a apucat să-l lingă pe mîni și pe obraz.

Cînd s'a venit în fire a luat-o la goană și nu s'a oprit pînă în oraș unde a povestit soldaților despre pătînia din pădure. Aceștia s'au luat călare după el și nu l'au lăsat pînă n'a venit acasă. Ajîns aci ursul nu vroia să se dea legăt și cășca mereu gura a beți și nici n'a voit să intre în cușcă pînă n'a svîntat un butol de bere.

— **Despre moartea lui Tolstol.** Copilul lui Tolstol, tătărul L-o Tolstol, rîntorcîndu să în Paris, unde își are locuința, a acordat unui ziarist un interviu, spunînd între altele că a plecat la lăsnaja copil șit de durere, dar atât s'a scîrbit de cele văzute, că nu ma volestă nici să se gîndască la casa părintească.

«Tatăl meu n'a murit așa, cum ar fi dorit, ci a căzut jefit un l cete de fanatici, în fruntea căroră șetea Cserkov, în ultimele săptămîni ale vieții tatăl meu a avut multe accese nervoase, și suferia într'o continuă insomnie. De cumva a dormit, îndată s'aria din pat, speriat. Într'o dimineață, cam pe la 4 ore ridicându se din pat, a început să strige:

«Daț-mi d-umu', lăsați-mă să duc hărtiile!»

A plecat apoi, s'a dus în graji voind să prindă caii, dar și-a pierdut îndată conștiința. Revenindu și a aprins lampa. Toți erau într'o neînște mare. Tatăl meu și-a luat adio d-la soromea Alexandra. Înaintea ășii l' aștepta o crată mare de fanatici, cari l'au oțreut pînă în pădure. Acolo și-a scris testamentul, care spre norocirea tu uror este în posesia Alexandrei.

— **Cauzele pelagrei.** Pînă acum era lăștită între oameni fama că îngrozitoarea boală a pelagrei provine din făna mucgăltă de porumb. Contrar credinței de pînă aci profesorul Dr. Gemelli scrie în revista Trentino, din Trient că boala aceasta se trage din niște insecte parazitare numite »similium«, cari trăsesc în părășele încet curgătoare din munți. Porumbul a fost importat din America în Italia prin jumătatea a doua a veacului al XVI-lea pe cînd pelagra a apărut cu două veacuri mai tîrziu și din studiile făcute s'a constatat că nu înțicază cu atîta vehemență regiunile unde populația se hrănește exclusiv cu poame.

În anul din urmă îmbolnăvirile de pelagră scad mereu: în 1900 s'au înregistrat 4000 de cazuri de contaminare, iar de atunci încoaci numărul a fost redus la jumătate. Și cele mai multe cazuri obvin la populația care locuiește în presajna părănelor de munte. E semnificativ faptul că îmbolnăvirile de pelagră obvin numai primăvara, cînd se sporesc și insectele similium și încep a sbura.

— **Turburările din Portugalia.** Ziarele de ieri — pe urma interviewului unui politician care a trecut prin Colonia scriau despre o revoltă ce stă gata să izbucnească în lăuntruțl țării. În urma acestei știri care era menită să zdrobească toată munca noului guvern republican, ziarul »Daily Express« din Londra a chestionat de a dreptul telegrafic pe membrii cabinetului. Cei trei miniștri au și răspuns îndată, desmintînd cu totul pretinsa răscoală ce se plănuește. Din răspunsul lor reiesă că șvonul despre răscoală a fost o invenție menită să servească scopurile speculațiilor de bursă.

— **Femele americane și dreptul de vot.** Reușita mișării feministe din America crește din ce în ce și după cât scriu ziarele în parlamentul din Washington au primit cu mare majoritate de voturi dreptul de alegere al femeilor. Aceasta e al cincilea caz în care se dă femeilor vot electoral cîci în statul Idaho, Colorado, Utah și Wyoming această lege e de mult în vigoare. Pentru Washington reforma nu mai e nouă ci numai reintrodusă, căci pe vremuri, înainte de încorporare femele încă alegeau pe teritoriul Washingtonului, iar dela intrarea lui în Unire dreptul acesta s'a casat. De atunci sufragetele au dat lupte disperate pentru recăștigarea lui pînă în sfîrșit anul acesta a fost introdus iară.

— **Martiriul anului.** Cele din urmă jefite ale progresului omenimei s'au sîns în zilele din urmă ale anului 1910 ca o pecete pe făgăduința ce ș daseră conștiinței lor de a atinge neantul. S'au sîns cu zîmbetul pe buze întrezărînd hotarele ce el n'au putut atinge și pe cari le vor ajunge însă fără greș, urmașii ce vor trece peste cadavrele lor de osment mari. Unul dintre cele două vi time e pilotul Moissant, are cu aparatul său Blériot a fost zdrobit în aerodromul din New Orleans. Celălalt e Hoxxy, creatorul recordului de înălțime, care ahea mai zilele trecute a plutit cu aripi ș-le de meșter la vr o douăimi și jumătate metri. Nu l-a fost dat însă să se bucură multă vreme de glorie căci l'a ajuns aceeaș soartă ca pe atîți eroi ai aerului.

— **Ce știe o Piele-roșie.** În pădurile uriașe din vecinătatea rîului Missouri, dai la tot pasul de lupi, vulpi, urși, cerbi și porci mistreți.

Într'o zi un vînător împușcă o căprioară în acele locuri și, după ce o țiri pînă la malul rîului cîtă un indian care să l treacă dincolo.

Îl cîtă, îl găsi, puse vinatul în luntre și, înainte de a porni, întinse o sticlă cu rachiu sălbatecului și zise:

— Bea, să poți mînu mai ușor lopețile.

— Nu bea rachiu, răspunde indianul.

— Cum, nu bei rachiu? Eu știam că vi-e drag ca ochii din cap!

— Da, și mie mi-a fost drag.

— Atunci de ce nu bei?

— Dacă beau un pic singur, beau nițel cu prietenii, și mai beau un pic și mai beau nițel, mă îmbăt. Mă fac bețiv. Așa mai bine nu mai beau de loc.

Vînătorul privi mirat pe luntrașul cu pieptul și cu mînele roșii ca arama. În chipul ășta nu se gîndise la băuturi nici odată. Nu începuse și el cu puțînul și acum oricit de mult nu-i părea destul și nu-i mai potolea șetea?

Da, da, nițel nu pot bea, și mult nu vreau. Așa, mai bine nu beau de loc.

Din nițel, mult! Nu pășise așa? El om înțelept, părea mic, părea orb față de sălbatecul cu privirea liniștită, adîncă. Acum îi era par'că rușine. Se mai uită odată la pădurile tăcute dinprejur, la rîul de argint, la omul plin de putere, care așteaptă cu mînele pe lopeți și apoi la sticluța cu otravă limpede, la momeala bieților oameni. Cu groază o zvîrli departe de o piatră.

După aceeaș poroară, trecură fără vre-o vorbă rîul și, cînd ajunseră dincolo, omul alb zise Indianului, stringîndu-i mîna: «Ţi multumesc, frate, pentru lecția ce mi-ai dat. Deacum înainte n'am să mai beau nici odată!»

Și s'a ținut de cuvînt.

— **Lozurile Loteriei Reuniunii Femeilor Române din Arad.** »Reuniunea Femeilor Române din Arad« aranjază pentru sporirea fondului de zidire a școlii de fete o loterie de obiecte, a cărei tragere va fi în primăvară!

Lozuri se află de vânzare și la Librăria »Tribunei« și la tipografia »Carmen« în Cluj. Prețul 1 cor. plus 10 fil. porto. Recomandat 35 fil.

x Atragem și pe calea aceasta atențiunea on. părinți, ca cumpărările de Crăciun să le efectuiască la Kovács Béla magazin de modă pentru copii, Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1. În întreg Ardealul acesta este unicul magazin de articli pentru îmbrăcămîntea copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provincă trimete mostre din orice articli în bransa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de-a cumpăra.

x Cele mai potrivite cadouri de Crăciun și Anul-nou în asortiment bogat din cauza lipsei de spațiu se vînd cu prețuri foarte ieftine. Mare și bogat asortiment de sticlării moderne și frumoase, porțelan obiecte de lux și cadre Fischer Mór, Andrásyi tér 20. Palatul Fischer. Telefon pentru comitat ș-oraș Nr. 568.

Cronica socială și artistică.

Despărțămîntul Abrud al »Fondului de teatru român« invită la producerea teatrală împreună cu joc, care se va ținea Duminecă, la 26 Decembrie v. (8 Ianuarie n.) (a doua zi de Crăciun) în sala otelului »Detunata«. Venitul curat e destinat »Fondului de teatru român« și »Reuniunii femeilor din Abrud, Abrud-sat și jurc. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare: Locul I 2 cor., locul II 160 cor., Locul III 1 cor.

Societatea pe acții Holandeza

pentru asigurarea vieții.
(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
Amsterdam.

Diracțiunea pentru Ungaria:
Budapest, Hollandi-udvar,
(palatul propriu, Piața Kalvi, Strada
Baross și Calea Üllői ut.)

La finea anului 1909 au fost sumele
asigurate

peste 358 milioane Cor.

Suma totală rezervei premiilor 107 mill.
216.324-96 Cor. A plătit asiguraților până
în prezent 96 mill. 370.016-33 Cor.

Premiile cele mai ieftine.

Prospecte sau alte deslușiri dau cu plăcere
Diracțiunea pentru Ungaria în Buda-
pesta și reprezentanții societății din țara
întreagă precum și

Dirigența pentru Ardeal:

Fritz Prediger jun. Brașov, Str. Neagră 14,
și Agentura pentru Sebeșul-săsesc (Szász-
sebes) și jur:

Ioan Pavel și Heinrich Schunn, învățători.

Ieftinul tîrg de Crăciun a lui Aszódi

Nagyvárad, Str. Kossuth. (Palatul
SAS.)

Aduce la cunoștința prea onoratăului public
din loc și jur, că mi-au sît dîn proaspăt
fructe sudice. Caramale stafide, smo bine,
castane uriașe de Tirol, alune italiene nuci
de cocos, portocale dulci ca mierea și lămâi
coapte, fructe sudice zaharste, prăjituri
admirabile pentru ceai, cele mai noble
soiuri de ceai chinezesc, romuri engleze și
franceze veritabile pentru prețuri surprin-
zător de ieftine. Bogat sortiment de bom-
boane de Crăciun și Anul-nou. Caf-a pră-
jită proaspăt din 8 mixturi, din care rog
on. mușterii să facă o comandă de probă.

Cu deosebită stîmă:

Aszódi Mihály

import direct de cafea și ceai din Triest
mare neguștor de zaharicale.

Numărul telefonului în tot comitatul 636.

Invenție nouă!

Invenție nouă!

Moară de oțel pentru întrebunțare
în economie și acasă, macină excelent orzul,
cucuruzul și grăul, se învârtă cu mîna, puterea
de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe
minut - pe lângă garanță și numai într-o mîrisie.

Prețul 14 coroane.

Fac aparate pentru desfa-
cerea sîmânței de lucernă și trifoiu
de mînat cu puterea ori cu mîna, de aplica
în mașina de îmblîțit ori de sine statătoare
Prețurile să se întrebă.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut sî-
mînța trifoiului și atelier de repa-
raturi de mașini

ORADEA-MARE
(Nagyvárad) Villa-telep mellett.

CAFEA și TEA

Exiras din catalogul lui Kotán János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chgr.	Cor. 1-35
Portorico 1/2	> 1-20
Cuba 1/2	> 1-60
Java au 1/2	> 1-60

Cafea prăjită:

(În orăjira electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Chgr.	Cor. 1-60
fina 1/2	> 1-80
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Moca) 1/2 Chgr.	Cor. 2-20

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chgr.	Cor. 2-50
Tea de Co gñ 1/2 Chgr.	> 3-
Mixtură pentru familie 1/2 Chgr.	> 5-
Tea imperială foarte fină 1/2 Chgr.	> 6-
Tea Ceylon foarte aromatica 1/2	> 6-
Mixtu a ex-erenta de prăjituri pentru tea 1/2	Cor. — 75

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1-70
1 fin de Brazilia	> 2-20
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	> 3-30

Renumitul ardeiu Kotány se vinde în
cutii originale.

KOTÁNYI JÁNOS

mare comerciant de cafea și tea.

ARAD.

(Szeghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Ber-
lin, Abazia.)

József főherceg ut Nr. 3, în edificiul băncii
Arad Csanád Takarékpénztár.

Numărul telefonului 309.

Premiat la Paris în anul 1908 cu diplomă
de croitor.

Fanta István croitor de haine
bărbătești în =
Gluj—Kolozsvár, Szentegyház-u. No 1.

Își recomandă

**atelierul de croitorie
pentru bărbați**

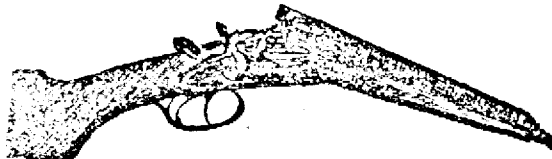
corespunzător cerințelor moderne de
azi, unde se vînd cele mai moderne
materii de haine din țară, scoțiene
și engleze. Pregătește cu prețuri ieftine
pardesii, paltoane ușoare și
de iarnă, precum și cojoace (bonzi)
pentru oraș, ș. a.

DISTINS CU MEDALIE DE AUR ÎN 1888 ȘI 1907.

Urmasul lui Schuller József — Ladányi József

armurar și depozitar de articole de vînațoare

Pécs, Király-u. 42. — Nagyvárad, Uri-u. 21.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc
și jur că am preluat magazinul de arme existent
de 30 de ani și cu bun renume al lui Schuller
József, pe care sînt numele meu îl voi păstra și pe
mai departe. Avînd în vedere că depozitul de arme
din Pécs, Király u. 42. înființat la 1885 și a căștigat
cel mai bun renume, îmi voi da silința ca pe lângă
serviciu enlant și prețuri ieftine să căștig această și
Tin în depozit

arme de cea mai bună fabricație,

cu repetiție și încărcătură în teavă, revolvère, piștoale, și totfelu de
cartușe pentru arme. - Se dă deosebită atenție reparației și păstrării armelor.
Se primește ca ucenic un băiat cu 4 clase medii, care vorbește românește. — Preț-curent gratuit

NÁDER J.

Fond. în a. 1860.

măiestru

ARAD, palatul minoritan.

Ține în magazin cele mai excelente **cuțite
de buzuna** cu tăș englez și Sougen,
cuțite de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a.
cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul
prăjiturilor, pentru carne, șunca, salamă și cuțite
pentru caș. Cuțite pentru măcelari și cărnă-
țari, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tons,
brișuri foarte fine, ascuțite, pre um și articlii
mănuitori. Recvizite de masă din Alpacă și
pacton, de prima calitate. — Ori-ce reparații de
bransa această precum și ascuțire, le execut în
atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă
— — prețurile cele mai moderate. — —

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în
Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

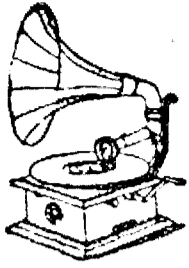
PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor
bărbătești, femeiești, de copii și pre-
oțești, postav de mobile, haine
de doiiu — mai departe primesc
curățirea penelor de pat,
cu mașina prin ce își redobîndesc
culoarea albă și uscățimea originală
și vor fi scutite de praf. Comandele
din prov. se efectuează imediat și pr.

MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chi-
mic, broderie, și institut pentru
spălatul rufelor cu abur, în
ALBA IULIA Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (îngă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desupt,
de masă și de pat, perdele și ori-ce
lucruri din bransa această cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

**Gramofone și plăci,
Aprinzători original „Imperator”,
lampioane de buzunar**

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth József, Szeged, Könyök-u 3.

Vânzare și pe rate.

Cereți gratuit prospectul de prețuri.
Se caută revanzători.

Th. Schmidt

fabrică de ploiere

Sibiu — Hermanns'adt, Reispargasse No 7.

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai nouă și mai moderne

ploiere-entoutcas

(at. soare și ploale)
precum și

ploiere

de calitate excelentă
pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt și cu punctualitate

Atelierul de fotografiat a lui

Csizhegyi Sándor

Cluj—Kolozsvar, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj—Kolozsvar, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

Primul atelier ardelenesc aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și labra de pietri monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și măriștru piatră.

Atelierul central și magazinul: Cluj-Kolozsvar, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietri monumentale

fabricate proprii din marmora, labra — din granit, sien t. etc.

Kolozsvar, Ferencz József-ut 25.

Biroul central:

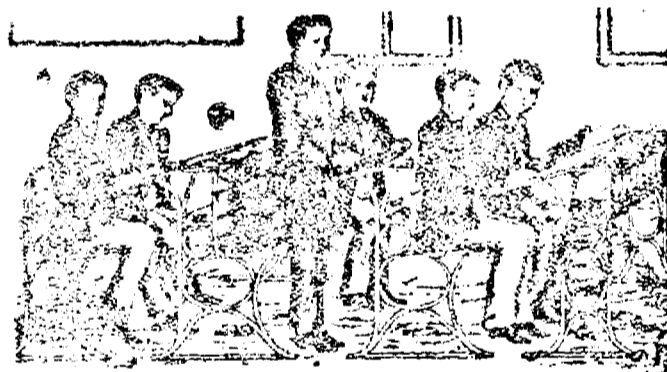
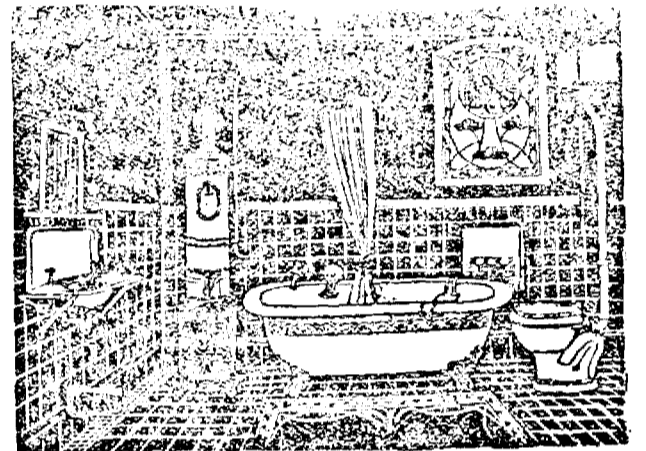
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva și Nagyvárad.

Max. Ruck, tinichigiu
Sibiu—Nagyszeben, Heidengasse 9.

Pregătește în atelierul său cu motor electric totfelul de lucrări p. z. dirii, lucrări de tinichea, înfrumșetări, acoperire de biserici și turnuri, lucrări de stacmol turnat pentru ornament, precum și pentru firme, vane de scaldat în toată mărimea ș. a.

Cele mai moderne mobile de fier și aramă și cele mai practice bănci igienice de școală

și mobilierea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se livrează numai de către firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării.

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

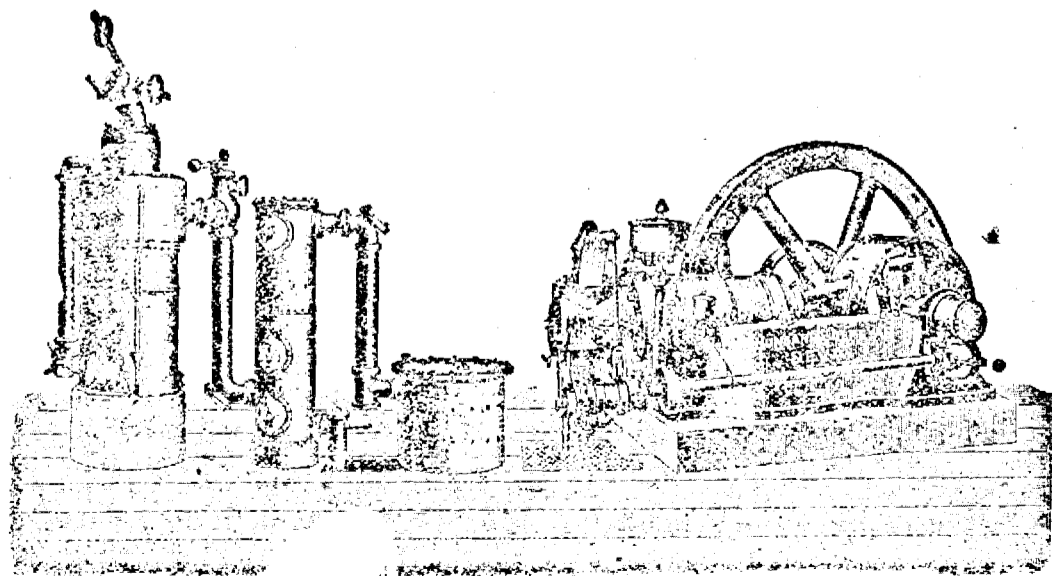
Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzină și ulei pentru trier, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.

Planuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Planuirea și construirea de mori pentru urluit, macinat și cherestree. Apadurte și fântani.

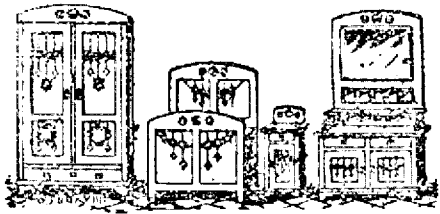
Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de ghița, lăptării și fabricile de cașuri și repararea cannelor.

Stațiuni de automobile.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobilie în
Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine
mobile
pentru dormitoare, prânzitoare și sa-
loane precum și aranjamente pentru
cancelarii și prăvălii u precum și mobilierate

Din gură 'n gură merge vestea bucuroasă de Crăciun că
rennumitul atelier fotografic **ERVIN KARGER, Lugoș** Strada -
Bisericii

deja numai pentru 8 cor execută după oricare fotografie:

Inmărit de platină în mărime naturală (Passepartout) ca cadouri de
Crăciun. —

Surprindetivă părinții!

Surprindetivă copiii!

Măsură: 30×40 cm. numai Cor. 8.—, mărimea II-a 50—60 cm. numai
Cor. 15.—, mai mare decât mărimea naturală 64×100 cm. numai Cor. 20.—

Re numele firmei mele garantează lucrările artistice; numai lucrări de artă!!

Lucrări slabe sunt escluse!

Expediare de 2 ori în 48 ore!

Serviciu prompt și conștiințos. Lucrările neconvenabile să mi-să retrimite.

Maison Schuster

salon de modă

franceză și engleză pentru dame

Cluj-Kolozsvár, Unió-u. 12. etajul 1.

Recomandă în atențiunea on. public din loc și pro-
vință salonul de modă pentru dame transpus din Paris la
cererea publică aci, aranjat cu cele mai bune puteri de lucru.
Referindu-mă la cei 15 ani de experiență din străinătate sunt
în poziție, ca să îndestulesc chiar și cele mai fine dorinți ale
onoratului public, deoarece în salonul meu am adus lucrători
tot din Paris și astfel on. public poate să-mi cerceteze mo-
delele cele mai noi expuse în salonul meu și procurate
din cea mai renumită casă din Paris, Pavin-Creed și Drecol
și rog on public să mă onoreze și sprijinească cu comande.

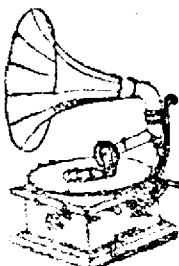
Mașini de scris IDEAL și ERICA
Gramofone

Mașini de cusut VERITAS

(fabricație proprie) deasemenea cele mai
solide părți constitutive: panglici de culoare,
hârție de copiat, ace, plăci etc. se găsesc la

specia listul: **Barthelmie György**

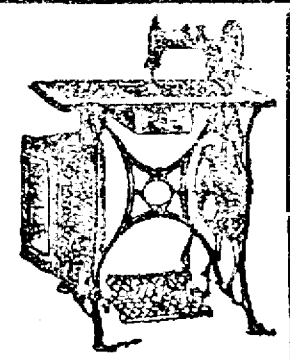
Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier
— mehanic din Transilvania. —

Atelier pentru reparat mașini speciale de
scris, de ori-ce sistem și fabricație, dease-
menea aparate mehanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 818. —

Atelierul special de reparat
al renumitei firmei:

Schmerek E.

Temesvár-Jószefváros, Bonnaz-u. 14.

Primește tot-felul de reparări și transformarea mo-
toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare
de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-
puri p. triferat. Bastimente cu benzin, pompe-motor.
Mașină de fabricat ghiță. Montări specialiste de
mori cu prețuri moderate, precum și reparari de
automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit
de articli tehnici. Filtre magnetice. Unsoiri. Material
de condensatiune. Arzătoare cu acetilen. Material
pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de
prețuri și prospect gratuit. Serviciu conștiințos

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 818. —

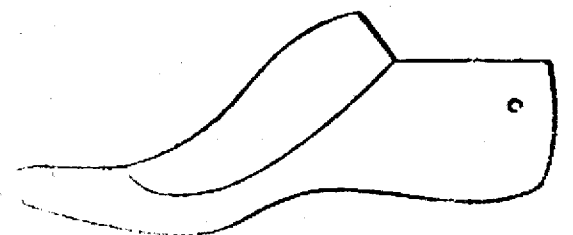
Prima fabrică de calapoade și calupe

(Első kolozsvári kaptafa és sámfagyár)

:- Ili-Kolozsvá, Ks Szamis u. N- 5 :-

Recomandă calapoade și calupe foarte
bune, pregătite din lemn excelent uscat, pe care se
pune un pond
deosebit.

Comandele din
provință se execută
pe lă. gă rambursă
prompt și cu prețu-
rile cele mai ieftine.
Serviciu excelent

Atelier de curelărie,
șelare și coferarie:

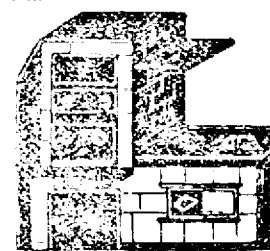
Oendt G. & Fei W.

(odinioară Societatea curelarilor)

Sibiu - Nagy-zeben,

Hltaug Str. Cisnădiei 45

Magazin bogat în articole pentru cărotat, călărit, vânat,
sport și voiaj, poclăzi și procovături, portmonee și brete
solide și alte articole de ga-antierie, cu prețuri foarte moderate.
Deo-zit permanent în curele de mașini, curele de cusut
și legat, Sky (vâzob). Recomandă pe urmă cei mai buni
Jamperi de piele fabricație proprie, pentru civili și militari,
cari stău strâns împe pe picior. — Reparările se execută prompt.
Mare deposit de hamuri pentru cal dela soierile cele mai
ieftine până la cele mai fine, coperitoare (toturi) de cal și
cerfere de călătorie. Comandele se execută prompt și conștiințos.

Zorger György

lăcătar artistic și pentru clădiri
Nagyvárad, Körös utca 9.

Pregătește orice lucrări din acest ram, cât și reparaturi ca
scari, coridoare, cerdacuri, grillage,
caminuri, porți, ferarie pentru porțile
și clădiri, deasemenea repararea și
prefacerea caselor verthelulane etc.
aranjament pentru - rle de met l aranja-
macelari și căsăni, mente pentru biserial
baso-ll-furi, strungă- in execuție splendidă.
Desemnuri și prospecte se trimite gratuit.

Avis!

La „FĂGETANA” institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Facet (Fa set), contra unei rate săptămânală de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște fileri) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea „Depuneri încopiate cu asigurare de viață” într-o două la susnumitul institut —, suma de

1000 coroane adică unamile coroane.

Primirea atârna însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50 000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Deci contra unei depuneri săptămânală minimală, la tot natul își dă prilejul de o parte la aceea, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura traiul liniștit în viitor, iar de altă parte aceeași la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru traiul vieții.

Pe baza acestor depuneri însuși utul „Făgetana” acordă și împrumuturi. — Femeii și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. Membrii din provincie primesc ceuri cu care pot plăti gratuit taxe etc. — Informațiuni mai detaliate, la cerere se dau gratis.

Plățile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Astee depuneri orișicând se pot abzie și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estrada deponentului cu interese cu tot.

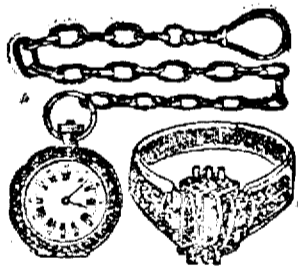
La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat la finea anului al 15-lea — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

Suma scadentă cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olaneză „Algemeene Maatschappij van Lebensverzekering en Lijfrenten” din Amsterdam (reprezentanția pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin „Făgetana” institut de credit și economii în Facset.

„Făgetana”

institut de credit și economii în Facset.

Prăvălie recunoscută de I-u rang.

Szilágyi Géza és Társa

ciasornicar și givaergiu

ciasornicarul căilor ferate ungare a statului

Nagyvárad, Rákoczi-ut No. 4.

In edificiul Orsolya zárda. — Telefon 630.

Ciasornice exclusiv numai fine și
cu un blă precis.

Ciasornice foarte bune pentru că
lători.

Ciasornice elegante p. tineri.

Cia ornice frumoase, pentru dame.

Cias. deșepătoare de buzunar în

Decoruri pentru masă de argint și argint de China, tase, lădițe pentru
zahăr, bide pentru compot, obiecte pentru mâncat, bastoane, etc.
Cadouri de mireasă, pentru botez și de Crăciun. Atelier de reparat.
Garanță deplină. — — — Serviciu foarte solid, preturi foarte ieftine.

tocuri de aur, argint, metal și oțel.

Cercuțu bilban e și diamant și inele.

Cercei de aur, inele, brățee, broșe,

lăcni de grumazi și pentru

oro oage, amulete.

Toifelu de giuvaere de argint.

Ochelari foarte buni.

— Replantativă vule cu altor dela firma română! —

Altoi de vie!!

Calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, via americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, via europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la

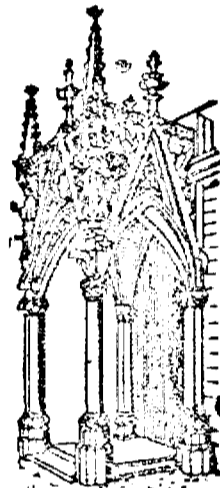
„MUGURUL” însoțire economică-comercială
Elsabetopote (Erzsébetváros, Kiskükütő vm.)

material disponibil în altoi peste două (2) milioane
școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă, altoi
desvoltați la perfecțiune. La cumpărări pe credit cele mai
ușoare condițiuni pătearea de 10 ani cu interese de 70%
La cerere pret-curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi
pentru învățarea altoitului și a manipulării școalei de altoi.

Prima cordie de reșită este de a fi s m terat soii

Nagy Sándor, sculptor, Arad Str. Kossuth No 4.
:: In stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz ::

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete
după natură și fotografii, monumente mor-
mântale, toifelu de produse ale industriei,
apoi lucrări moderne sculptate pentru deco-
rația zidurilor din teracotă, piatră, ghips,
ciment și din alte materii pelângă prețurile
cele mai ieftine și serviciu conștiințios.

RELITSCH JÁNOS, atelier de instrumente

muzicale în

Versecz

Kudrici-ut 5, colțul

străzii Deák Ferenc.

Recomandă în atenția

onoratului public din

loc și jur, magazinul

său de instrumente

muzicale provă ut cu

puteri de prima forță

unde se află, vioară, tam-

burine, armonice, g a-

mofoaane, tobe, cinea,

triangule, oboe, f aute,

clarinet, gvanre, etc.

care toate se pregătesc

și se repară pe lângă

prețuri moderate.

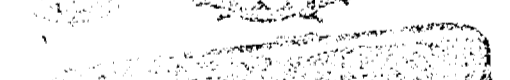
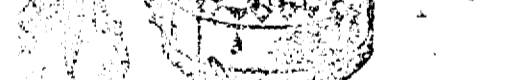
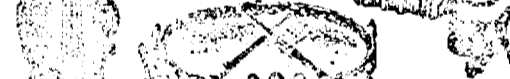
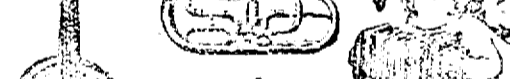
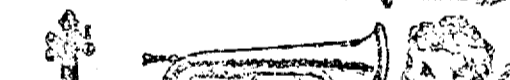
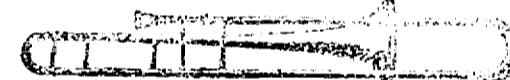
Instrumente vechi se

primesc pelângă pre-

țurile cele mai mari

posibile. Comandele

se executăse prompt.

HOFFMANN SÁNDOR, Arad, Edificiul Teatrului.

Mare asortiment de:

Confecțiune p. dame

și

Paltoane de iarnă pentru băieți.

tofe, catifele și materii
pentru vestminte de casă.

Barcheturi, Tenise, Pânze și Alb turi.

Cumpărare ocazională de câteva bucăți de

COVOANE PERZIANE.

Se primesc și doi învățacei buni.